

23/5/02

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
AMBTENARENZAKEN EN BUITENLANDS BELEID,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 12 juni 2001 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 06 december 2001,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische, in casu architectuurhistorische waarde:

- als monument:

Gebouwen + ondergrondse restanten van het voormalig predikherenklooster, gelegen te Tongeren (Tongeren), Predikherenstraat 11, 13;

bekend ten kadaster:

Tongeren, 1e afdeling, sectie C, perceelnummer(s) 160D, 160E.

Art. 2.

Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het uitzonderlijke karakter van de volgende intrinsieke waarde gemotiveerd :

De historische waarde wordt als volgt omschreven:

Sinds 1266 kwamen de Maastrichtse Predikheren op regelmatige tijden tijdens de vasten en de advent prediken te Tongeren. Pas in de 17de eeuw vatten zij daadwerkelijk het plan op om zich in Tongeren te komen vestigen. In afwachting kochten de kloosterlingen twee huizen op de hoek van de Kielenstraat en de wijk *aen Commerput* (de latere Predikherenstraat), grenzend aan een vanouds onbebouwd terrein.

De nieuwe stichting werd pas officieel toegestaan in 1643, respectievelijk door de stadsmagistraat en prins-bisschop Ferdinand van Beieren, maar reeds in 1635 was begonnen met de bouw van de noordelijke vleugel van het Dominicanerpand, langsheen de Predikherenstraat. In 1663, na de erkenning van de vestiging, ving de constructie van de oostelijke vleugel aan, en de zuidvleugel volgde in 1668. Door oorlogssperikelen vielen de werken hierna een tijd stil. Het klooster werd door de Fransen geplunderd in 1673 en werd nogmaals getroffen tijdens de stadsbrand in de nacht van 28 op 29 augustus 1677. Het klooster moet vrij snel zijn gerestaureerd, want reeds in 1680 werd met de bouw van de westelijke vleugel aangevangen, in 1685 werd de brouwerij aan de kant van de Moerenstraat gebouwd en het geheel werd omheind tussen 1690 en 1698. De eerste steen van de nieuwe kerk werd gelegd op 18 oktober 1714; ze werd ingewijd op 2 juli 1757.

Een gravure van Jacob Harrewijn uit 1718 geeft een duidelijk beeld van de toenmalige situatie van het klooster. Het pand was een traditioneel kloostergebouw met vier vleugels rond een binnenhof met omgang. Het complex was uitgerust met een kerk, bibliotheek, sacristie, apotheek, hospitaal, refectorium met pulpituim, keuken, groot dormitorium, sacellum, locutorium, brouwerij en bijgebouwen. Het geheel was voorzien van een uitgestrekte, ommuurde tuin.

Met de Franse Revolutie werden het kloostercomplex als zwart goed geconfisqueerd. Het pand werd op 25 oktober 1797 verkocht, de bijgebouwen in de Kielenstraat volgden op 24 september 1798. De progressieve sloopwerken werden in 1799 aangevat. De kerk werd gedeeltelijk afgebroken in 1804 en verdween volledig in 1820, de zuidvleugel verdween grotendeels vóór 1829, de brouwerij verdween tussen 1846 en 1865, de noord- en oostvleugel werden ingekort in 1865. De restanten werden verder verbouwd en uitgebreid.

De historische, in casu architectuurhistorische waarde wordt als volgt omschreven:

Blijkens de gravure van Harrewijn uit 1718 was het klooster een eenvoudig gebouw, met dito zaalkerk. Het eigenlijke pand had eenvoudige vlakke parementen met rechthoekige (kruis)ramen aan de buitenzijde en rondboogopeningen aan de zijde van de pandgang.

Van het 17de-eeuwse complex zijn slechts fragmenten overgebleven van de noordelijke en oostelijke vleugel. Tot 1865 waren deze verdeeld tussen twee afzonderlijke eigenaars. De straatparementen bleven bewaard in het pand Predikherenstraat 13, een diephuis met aan de straatzijde een twee traveeën brede en twee bouwlagen hoge bakstenen lijstgevel met aangepaste ordonnantie, geprofileerde druiplijst, mergelstenen banden en kroonlijst op ojiefvormige consoles. De buitengevel parallel met de Moerenstraat is opgetrokken in baksteen met gedichte (kruis)ramen, smeedijzeren muurankers met krullen en een geprofileerde mergelstenen kroonlijst op ojiefvormige consoles. De binnenhofparementen bleven bewaard in het pand Predikherenstraat 11, onder de vorm van twee gekoppelde mergelstenen rondbogen op het gelijkvloers en sporen van mergelstenen kloosterkozijnen en rondboogramen op de eerste verdieping onder een baksteenfries, gevormd door een rechte en overhoekse muizentand. Dit gedeelte van het huis werd aan de straatzijde verbouwd tussen 1846 en 1865, waarbij een eenvoudige bakstenen lijstgevel tot stand kwam, vier traveeën en drie bouwlagen met getoogde muuropeningen, druip- en cordonlijsten onder een houten kroonlijst. De panden 11 en 13 werden in 1865 samengevoegd, waarbij in één weg het restant van de oude oostelijke vleugel, waarvan nog het oorspronkelijke zadeldak met stijlenkap bewaard bleef, werd ingekort, waardoor een nieuwe tuingevel ontstond. Het dak werd afgewolfd.

Intern vertonen enkel de uitgestrekte kelders met baksteengewelven nog de structuur van de oostelijke en noordelijke kloostervleugels. Op de hogere niveaus kunnen nog vaag de pandgangen worden onderscheiden, gemarkeerd door stevige laterale wanden en op het gelijkvloers geaccentueerd door een originele tegelbevloering: een ensemble van bruine achthoeken en zwarte ruitjes, afgeboord met een smallere bruin-zwarte florale strook en een rij bruine rechthoeken. Op de eerste verdieping bleven sporen van rondboogopeningen bewaard, uitkijkend over het binnenhof, evenals een eenvoudige, vlak gestucte zoldering met kooflijst. Andere markante elementen zijn te situeren in de hoekruimte tussen de trappenhuisen op de eerste verdieping: sporen van gestucte troggewelfjes tussen de kinderbalken en de stucboezem van een hoekschoorsteen.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 23-05-2002

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN